

Firman ja sen tuotteen nimi

Kirjastotieteen ja informatiikan yhdistys julkaisee lehteä nimeltä Kirjastotiede ja informatiikka. Firman ja sen keskeisen tuotteen yhdistäminen toisiinsa on helppoa. Mutta mitä firma tekee tai mitä mielikuvia sen tuote luo? Asianosaisille varmasti ihan oikeita, vaikka yksimielisyyttä siitä, mitä kirjastotiede ja informatiikka oikein on, ei asianosaisten kesken olekaan. Asianosaisia ovat yhdistyksen jäsenet ja useimmat kirjasto- ja informaatiopalvelualalla pidempään työskennelleet sekä ne toistakymmentä yliopistolaista, joiden virkanimeke toistaiseksi kuuluu "kirjastotieteen ja informatiikan ..." assistentti, lehtori tai professori, eller samma på svenska.

Entä muut kuin asianosaiset? Mielikuvat lienevät epämääräisempiä eivätkä joka suhteessa sellaisia, joita monet asianosaisista toivoisivat. Informatiikka luonee mielikuvia jostain modernista ja teknisestä, automaattisesta tietojenkäsittelystä, tai humanismille ja humanistille vieraasta aivan sen mukaan, millainen henkilö nimitystä tarkastelee. Eikä mielikuva menekään kokonaan kiville – voidaanhan joitakin tiedonhaun kysymyksiä katsoa myös tietojenkäsittelyopin osiksi. Kirjastotiede tarjoaa konkreettisen ja arvostetun instituution suoraan tarkastelun kohteeksi.

Moni yliopistokoulutuksen saanut hyväksyy ko. instituution tieteellisen tutkimuksen tarpeellisuuden, mutta kuitenkin ihmettelee, mihin tässä kokonaista tieteenalaa tarvitaan. Mieleen kun tulee helposti muitakin, jos pidetään instituutioita perusteena: pankkitiede, kirkkotiede, entä huoltoasematiede (engl. Teboil Studies). Tämäkään mielikuva ei mene kokonaan kiville, tutkitaanhan kirjastojakin.

Osattomien mieleen eivät kuitenkaan tule helposti ne asianosaisten näkemykset, että kirjastotiede ja informatiikka yhdistyksen ja lehden nimessä merkitsevät pyrkimystä edistää myös tiedontarpeiden, tiedon hankinnan ja tiedon organisoimisen sekä tietohallinnon tutkimusta yleensä, rajamatta niitä instituutioita tai toiminnan muotoja, joissa se toteutuu, ja kattaen sekä humanistista, yhteiskuntatieteellistä että teknistä tutkimusta.

Vanhat nimet eivät ole hyviä. Ne luovat epämääräisiä, jopa epäilyttäviä, mielikuvia eikä pyrkimysten koko kirjo tule esiin. Eivätkä nimet ole niin vanhaa perua, että ajan patina olisi ehtinyt tehdä niistä itseisarvoja. Muutetaan niitä.

Tietoverkkoihin ja tietoyhteiskuntaan liittyvä vilkas julkinen keskustelu on tuonut digitaaliset kirjastot ja verkkoihin perustuvan tiedon hankinnan merkittävän huomion kohteeksi. Kuinka moni kirjastotieteen ja informatiikan ulkopuolinen arvaa, että juuri tällä oppiaineella olisi paljon annettavaa tiedon hankinnan, tiedon organisoimisen ja tiedonhaun tutkimus- ja kehitystyössä? Mielestäni yhdistyksellä on mahdollisuus saada lisää jäseniä ja lisää yleisöä tilaisuuksiinsa juuri tällä sektorilla. Mielestäni yhdistyksen lehdellä on mahdollisuus saada lisää kirjoittajia ja ennenkaikkea lukijoita tällä samalla sektorilla. Jäsenet tai lukijat eivät ole yhdistystoiminnan itseisarvo. Tässä tapauksessa niiden saaminen sisältyy kuitenkin luontevasti yhdistyksen toiminnan tarkoitukseen, (yliopistosta jo edesmenneen) kirjastotieteen ja informatiikan edistämiseen. En usko, että vanhat ja kömpelön pitkät nimet ovat parhaita edistämään yhdistyksen ja sen tuotteen markkinointia.

Yksi ilmeinen nimiehdotus on "Informaatiotutkimuksen yhdistys" yhdistyksen nimeksi ja "Informaatiotutkimus" sen lehden nimeksi. En kuitenkaan voi väittää, että nämä olisivat järin informatiivisia yhdistyksen tai lehden nimiä. Nekin laittaisivat monen ihmittelemään, mistä mahtaa olla kysymys. Moni kenties luulisi kyseessä olevan tiedotustutkimuksen tai tietojenkäsittelytieteen piiriin kuuluvan yhdistyksen, joita kuitenkin todellisuudessa ovat Tiedotusopillinen yhdistys ja Tietojenkäsittelytieteen Seura. Siis samalla, kun uudet nimet poistaisivat joutavia assosiaatioita, ne toisivat uusia ongelmallisia tilalle. Sanan "informaatiotutkimus" vahvin puoli yhdistyksen ja sen lehden nimessä olisi kaiketi informaatiotutkimuksen laitojen ja niiden edistämisen oppiaineen informaatiotutkimus antama tuki, joka vaikuttanee pitkällä aikavälillä.

Viime vuosien voimakas taloudellinen integraatio näkyy muutoksina suomalaisten yritysten nimissä. Suomen Sokerista tuli Cultor ja vanhasta jauhofilmasta Melia – iskeviä ja kielirajat ylittäviä nimiä. Vanhat kunnon Nokia ja Valio ovat kuitenkin pitäneet nimensä, lyhyitä, iskeviä ja tunnettuja kun ovat. Ehkä yhdistyksen ja/tai lehden nimi voisi uudistua samalla tavalla. Kirjastotieteen ja informatiikan yhdistyksen hallitus voisi käynnistää nimekilpailun ja tarjota pääpalkinnoksi esim. viimeiseksi jäävän vuosikerran Kirjastotiedettä ja informatiikkaa.

Kalervo Järvelin